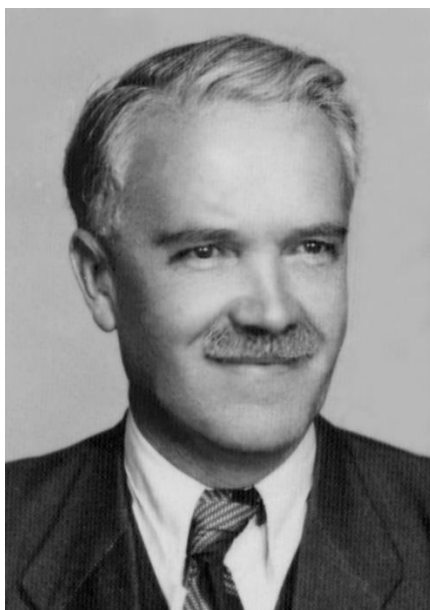

**Király Lajos erdőmérnök életútja
(1894-1970)**

Király Lajos erdőmérnök életútja

(1894-1970)

A család közreműködésével összeállította

Hideg Ágnes

Miskolc

2015

A Király család magánkiadása

ISBN 978-963-12-4082-5

A borítón:

A szalajkai Király-ház 1934-ben (Király Endre akvarellje)

Előszó

"Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok" (János 13 : 35)

Király Lajos neve nem ismeretlen a miskolciak – és Borsod megyeiek – előtt sem. Több írás, megemlékezés is született már róla. Ő maga három kötetben írta meg visszaemlékezéseit, gondolatait, életét, elsősorban hét gyermeke számára. Az 'Élményeink' című emlékiratok gépelt változatban meglévő kötetait a 2000-es évek elején fia, Király Péter és felesége kisebb változtatásokkal digitális formátumba átdolgozták. Meghagyva a kézirat eredeti szöveghűségét jegyzetekkel, magyarázatokkal és képekkel egészítették ki és elérhetővé tették a hálózaton is. Életútját az alábbi írás e három kötet alapján tekinti át. Az első kötet a selmecebányai fiatalkori évekről, a szibériai fogságról, a hazautazásról, valamint tanulmányai befejezéséről és házasságáról szól. A második kötet a családalapítás és szakmai kiteljesedés időszakát öleli fel; végén a második világháború utolsó hónapjai zajlanak. Az utolsó kötet 1944 decemberétől 1959 őszéig számol be a család életéről, az akkori nehéz, zűrzavaros időszakról és a munkával, megbízásokkal teli nyugdíjas évekről. Az erdőmérnök több száz oldalon írja le élményeit, érzéseit, vívódásait és a sokszor kilátástalan szakmai, társadalmi, politikai küzdelmeit. Király Lajos egész életét a fenti János idézet szellemisége hatotta át.

Aki érdeklődik e korszaknak a jövőben is érvényes tanulságai iránt, mindezeket megtalálja és elolvashatja az interneten is hozzáférhető kötetekben. A kiadványban szereplő képeket, dokumentumokat a Király család tagjai bocsátották rendelkezésre.

Miskolc, 2015. november 2.

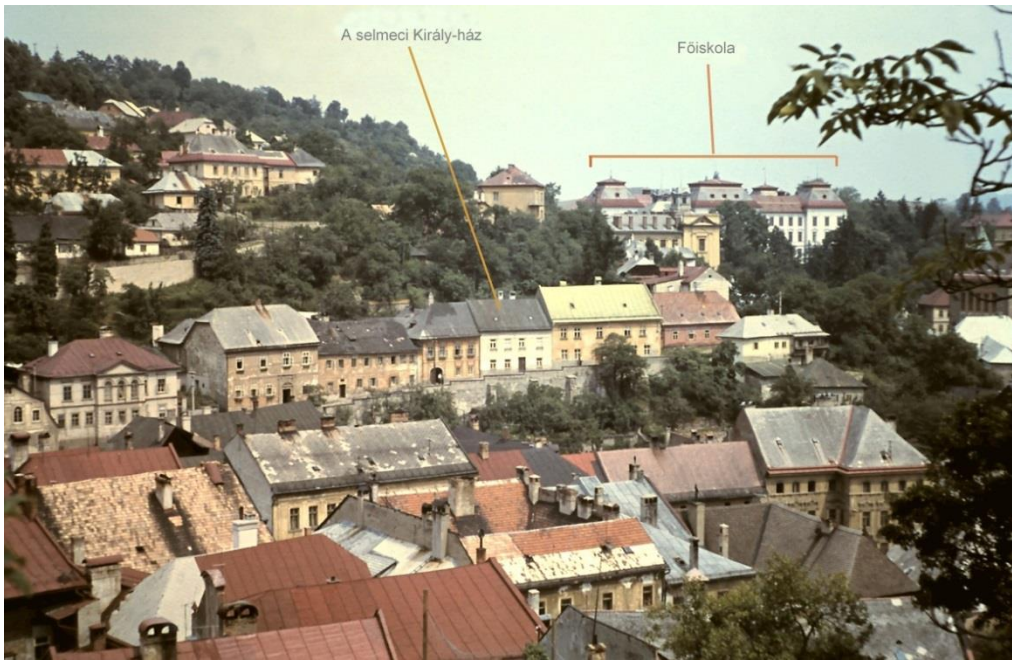
Hideg Ágnes

Selmecebányán

Király Lajos élete Selmecebányán kezdődött. Felmenői között sok tehetséges embert találunk. Édesapja történelemtanár és líceumigazgató volt, de kiválóan hegedült is. Apai nagyapja számos klasszikus és modern nyelvet ismert és tanított, sőt ezeken verseket is tudott rögtönözni. Több verseskötete és más műve nyomtatásban is megjelent különböző nyelveken. Kitűnő hangja miatt a bécsi operaház is meghívta, katolikus templomokban pedig gyakran szerepelt, mint orgonaművész. Selmecebánya után Sopronban lett a Líceum, majd a Tanítóképző Intézet igazgatója. Egyik ősük armális nemességet (1) kapott Budavár visszafoglalásakor. Édesanyja egy szepességi cipszer családban született, bámulatos emlékezőtehetsége révén gyakran szavalt Goethe, Schiller, Heine vagy Lenau verseket gyermekeinek.

Király Lajos szülei Selmecebányán ismerkedtek meg, házasságkötésük után sorban születtek meg gyermekeik; köztük 1894. április 14-én Király Lajos. A boldog gyermek- és kisiskoláskort követően a kalandokkal tarkított líceumi évek következtek. Nyáron a kirándulás, úszás, túrázás, labda- és hadijátékok; télen pedig a korcsolyázás, szánkózás, majd 1907-től a sielés volt a fiatalok iskolán kívüli fő tevékenysége. És persze még a sakk, ez a fejet, gondolkodást serkentő játék! Évközben az iskola a maga terhével, súlyával megnehezítette a fiatalember életét is. Ebben változást egy teológus előadása hozott számára, mert az ígehirdetés oly nagy hatással volt rá, hogy életét végigkísérte és meghatározta az evangéliumi gondolat, attól kezdve tanulmányi eredménye fokozatosan javult, majd 1912-ben sikeres érettségi vizsgát tett.

Érettségi után a selmeci Bányászati és Erdészeti Főiskolára iratkozott be, mint erdőmérnök-hallgató. A főiskolai évek az ilyenkor megszokott eseményekkel teltek: balekavatás, vizsgák, nyári gyakorlatok, sítúrák. 1914 nyarán Szászsebesre neveztek ki gyakornoknak. Ekkor látta, hogyan úsztatják a fát a sebes folyón, hogyan közlekednek a munkások a gyorsan úszó fák tetején és hogyan fogják fel a fákat a vízduzzasztókban. A nyári gyakorlatról hazatérve katonai sorozásával kellett szembesülnie.

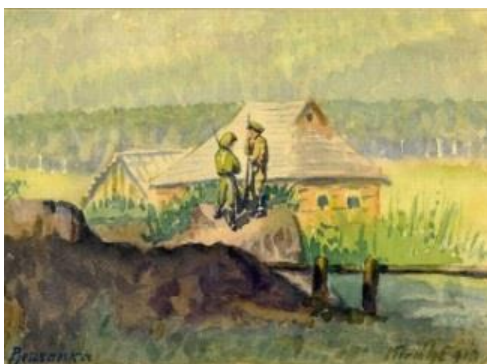

Selmecbánya a Főiskolával és a Rózsa utcai Király-házzal

Katonaság, hadifogság

A sorozó bizottság ugyan parancsot kapott, hogy főiskolásokat lehetőleg ne sorozzanak be, de ők (bátyjával és baráti körükkel együtt) a haza védelmét fontosabbnak tartották, így október végén bevonultak önkéntes katonának. A gyors kiképzés után Máriazellbe kerültek síoktatónak egy 20 tagból álló különítményhez, majd a sí-osztag kiképzése után frontszolgálatra jelentkeztek. Debrecen-Csap-Ungvár útvonalon Fenyvesvölgybe érkeztek. Innen már gyalog mentek a frontvonalra, Sztuposány községbe. Itt naponta újabb és újabb feladatokat kaptak. Hol járőrözni kellett, hol a hó alatti szénaboglyát megkeresni, hol a meglazult telefonösszeköttetést helyreállítani vagy éppen löszert szállítani. 1915 tavaszán egy megfigyelési feladat során bátyjával együtt orosz katonák fogságába estek. Ezután Szamor és Lvov településeket érintve Kijevbe szállították őket (ami részben étlen-szomjan, feneketlen sáron át való gyaloglást, részben vonattal való szállítást jelentett). Itt egyébként hetekig válogatták a hadifoglyokat, hogy kit hova küldjenek, de őket már másnap beosztották egy szibériai transzportba. Az európai Oroszországon, majd Szibérián át a végtelennek tűnő utazás nagyon megviselte őket és katonatársaikat. A silány ételmezés, a betegségek, a zsúfoltság állandó probléma volt a hosszú úton. Két

hónap után megérkeztek végleges táborhelyükre, Szretyenszkbe. Ez a város a Silka folyó partján fekszik, és akkor egy szibériai lövészezred garnizonja volt. Épületei jórészt fából készültek. Király Lajost és társait először egy magánlakásban helyezték el. A tisztek külön laktak egy magas deszkakerítéssel elválasztott laktanyában, ahol sokkal jobb ellátásban részesültek. Egyszer aztán az orosz katonák azt kezdték el híresztelni, hogy megkötötték a békét, s nemsokára haza lehet menni. Ekkor a katonák közül sokan pénzt kértek az otthoniaktól az utazásra. Augusztus 7-én megkezdődött a foglyok elszállítása. Az egész dolog háttérben azonban az orosz parancsnokság pénzszerzési akciója állt, ui. a megérkezett pénzeket nem küldték tovább a gyűjtőtáborba, sőt azoknak a foglyoknak a vasúti kocsijaiba, akiknek pénz jött, állítólagos fertőzötteket is beraktak. Így kerültek a Király-testvérek a csitai elkülönítő táborba, ahol naponta 15-20 ember halt meg a különböző betegségekben vagy a -30 fokos hidegben. A táborban a jobb helyekért, priccsekért közelharc folyt. Az embereknek minden ötletükre, leleményességükre, tudásukra szükségük volt, hogy egy kis pénzt szerezzenek a túléléshez. Ekkor készültek alumínium kulacsokból gyűrűk, lószőrből láncok és egyéb tárgyak, sőt még logarléc is. A csitai tábort – már aki túlélte – a peszcsankai követte. Itt komoly tábori élet folyt, rendezett körülményekkel, kulturális törekvésekkel. A KIE (2) jótékonyági támogatása is működött, általuk jutott Király Endre festékhez, mellyel aztán a tábori életet, s a gyönyörű szibériai tájat örökítette meg művészi akvarelljein.

Órség Peszcsankán

Tájkép (Peszcsanka)

Király Endre akvarelljei

Hazautazás, tanulmányok befejezése

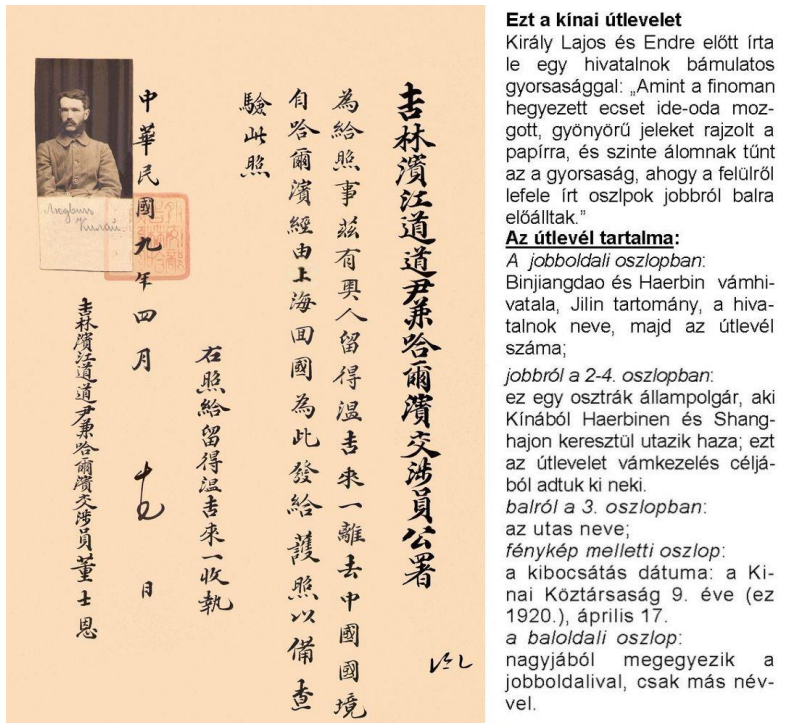
Időközben kitört az orosz forradalom, s a foglyok munkájára hol a fehérek, hol a vörösök tartottak igényt. 1918 októberében a Király-fivérek a csitai Bajkálontúli Építészeti Hivatal Lakás Osztályára osztották be dolgozni. E munka mellett Király Lajos egyéb munkát is tudott vállalni pl. a tiszt étkezdében (ruhatár, takarítás, terítés), így helyzetük is javult az előző hónapokhoz képest. Híreket azonban nem kaptak otthonról, a tábori levelezőlapokat erősen cenzúrázták; sokszor el sem jutottak a címzettekhez. A háború elvesztése után egy céljuk maradt: *hazajutni épségben*. A hazautazáshoz viszont útlevél és vízum kellett, ezek megszerzéséhez pedig sok pénz. A társaságban többen jól festettek, Király Lajos pedig az elkészült képek értékesítését vállalta magára. Egyszer egy merész gondolattól vezérelve felkereste Kelet-Szibéria kormányzóját, Szemjonovot, hogy néhány szép képet megmutasson neki és feleségének, Mária Mihajlovnának. Az eset szerencsésen végződött, Szemjonovék kiválasztottak néhány képet maguknak és a külföldi követeknek, s végül a foglyok egészen jó kapcsolatba kerültek a házaspárral. Ezt a jó kapcsolatot próbálták felhasználni arra, hogy hazautazási engedélyt szerezzenek maguknak. Ekkor a szibériai vasútvonalon szünetelt a civilforgalom, minden szerelvényt a hadsereg használt, és a kormányzó egyébként sem tett kivételt senkivel. Egyszer azonban mégis megnyílt a szabadulás útja. Király Lajos így számolt be erről az esetről:

"Szemjonov elrendelte, hogy egyes tiszt családok, kereskedők keletre utazhassanak, s erre egy vonatot biztosítottak. Nyolc személy részére mi is kaptunk az ő jóvoltukból vonathasználati engedélyt arra a szerelvényre. Figyelmeztettek azonban, hogy szerezzünk sürgősen vízumot attól a követségtől, amelyik államnak a területén át óhajtunk utazni. Az amerikaiak személyenként 50 dollár felmutatását kívánták meg, a japánok 100 yent igényeltek. Persze nekünk alig volt valami valutánk. Láttam, hogy itt csak egy gyors pénzszerzési mód segítségével szabadulhatunk." (3)

Végül egy kakaó-felvásárlási tranzakció révén sikerült nagyobb összeget szerezniük, s 1920 március végén megkapták a kiutazási engedélyeket. Társaik közül nem mindenki mert elindulni velük; végül egy selmeci kereskedő veje három társával csapódott hozzájuk. Így négy magyar önkéntes és négy zsidó volt hadifogoly 1920. április 12-én útnak indulhatott hazafelé. A vonatra csak kivételes személyek kaphattak engedélyt, s hogy ők rajta lehettek, azt

Mária Mihajlovnának köszönhatték. Nyolcan elhelyezkedtek az egyik kocsirészben, s megbeszélték, hogy felváltva örködni fognak. Balszerencsésükre egy kínai is betelepedett hozzájuk, s az éj leple alatt ellopta barátjuk kabátját, melyben négyük pénze, útlevele, jegye volt. Hiába keresték mindenütt a tolvajt, sehol sem találták. Így érkeztek meg gyakorlatilag semmi nélkül Harbinba, Mandzsúria egyik nagyvárosába. Itt az állomáson lévő vöröskeresztes kirendeltség segítette nekik új igazolványokat szerezni. A kormányzótól kaptak 400 dollár kártérítést és kínai útlevelet, s nyolc nap után újra vonatra ülhetek Port Arthur felé. A kikötőben 2 napot töltöttek, majd felszálltak egy Sanghajba menő hajóra. 1920. április 27-én érkeztek meg Sanghajba, ahol a holland követségtől szállást és teljes ellátást kaptak egy német tengerész otthonban. A városban több magyar családdal is megismerkedtek, itt is volt az YMCA-nak képviselője, s Király Lajos hamar felvette a kapcsolatot ennek titkárával. Már megérkezésük után nem sokkal jelezték nekik, hogy a holland Ipey-család szeretne megismerkedni velük. A család gyönyörű villában lakott, s a holland főmérnök felesége magyar nő volt. A Király-testvéreket sanghaji tartózkodásuk alatt többször is megkeresték jobbnál jobb állásajánlatokkal, de ők mindig nemet mondtak. Egy vágyuk volt, hogy hazatérhessenek Magyarországra.

Három hónap elteltével végre megtudták, hogy japán hajó érkezik Sanghajba, amely hadifoglyokat és misszionáriusokat szállít haza, így az "Ume Maru"-val végre Király Lajos és Király Endre elindulhatott hazafelé. A hosszú tengeri út alatt (Sanghaj-Szumátra-Aden-Szuez-Gibraltár-Hamburg) gyönyörű tájakat láttak, átéltek hatalmas vihart, s 62 nap hajózás után hajójuk befutott Hamburgba. Többnapos németországi utazást, majd három heti cseh-szlovákiai vesztegzárat követően Király Lajos 1920 október végén érkezett meg Selmezbányára (ahol édesanyja és húga élt), majd novemberben Magyarországra édesapjához és nővéréhez. November 6-án már Sopronba utazott, hogy félbehagyott főiskolai tanulmányait mielőbb be tudja fejezni. (4) Megfelelő kérvények beadása után, megerőltető munkával 9 hónap alatt 3 félévet lehallgatott, 4 félév valamennyi vizsgáját letette (több mint 20 vizsgát, főként jó és jeles eredménnyel), és e 4 félév összes rajzát is elkészítette, sőt megélhetése érdekében mások helyett is vállalta rajzok elkészítését. Az államvizsgát 1921. november 17-én tette le. Ezzel élete első szakasza lezárult.

Ezt a kínai útlevelet

Király Lajos és Endre előtt írta le egy hivatalnok bámulatos gyorsasággal: „Amint a finoman hegyezett ecset ide-oda mozgott, gyönyörű jeleket rajzolt a papírra, és szinte álomnak tűnt az a gyorsaság, ahogy a felülről lefele írt oszlopok jobbról balra előálltak.”

Az útlevél tartalma:

A jobboldali oszlopban:
Binjiangdao és Haerbin vámhivatala, Jilin tartomány, a hivatalnok neve, majd az útlevél száma;

jobbról a 2-4. oszlopban:
ez egy osztrák állampolgár, aki Kínából Haerbinen és Shanghajon keresztül utazik haza; ezt az útlevelet vámkezelés céljából adtuk ki neki.

balról a 3. oszlopban:
az utas neve;
fénykép melletti oszlop:
a kibocsátás dátuma: a Kínai Köztársaság 9. éve (ez 1920.), április 17.

a baloldali oszlop:
nagyjából megegyezik a jobboldaliival, csak más névvel.

Király Lajos kínai útlevele (Harbinban állították ki 1920-ban)

Nagyvisnyón, Szilvásváradon a Szalajka-völgyben

Már 1921 augusztusában ideiglenes munkalehetőséget kapott a szilvásváradai Pallavicini uradalomban, 1923 februárjától pedig állandó alkalmazottja lett a birtoknak. Tíz hónappal később, 1923 decemberében, 30 évesen, háta mögött egy világháború tapasztalataival házasságot kötött dr. Bachmann Kornélia, svájci származású, egyetemet végzett budapesti lánnyal. Kettejük közös élete Nagyvisnyón kezdődött, Szilvásváradon és Miskolcon teljesedett ki, ill. fejeződött be. Lili feladva addigi pesti életét beletanult a falusi asszonyok tenivalóiba, mellette felvállalva különféle segítő, ismeretterjesztő munkákat is az ottani egyszerű emberek között. Király Lajost munkája az erdőgazdasághoz kötötte. A birtok Pallavicini Alfonz őrgróf tulajdona volt, ki akkor már családos emberként sok időt töltött Szilvásváradon. Az erdőmérnök merész ötletei-

vel, terveivel és azok megvalósításával keményen, becsületesen dolgozott az uradalomban. Emellett olykor szembesülnie kellett az önző kicsinyességgel, pénz- és hatalomvágygal ill. -féltéssel, a jószándék és haladás kerékkötőivel. A kis család közben bővülni kezdett, sorban születtek a gyermekek, Éva és Arika Nagyvisnyón, s a kis Frida, ki születése után rögtön elment az élők sorából.

Az 1927-es év új lehetőséget hozott Király Lajos számára, ekkor új állást ajánlottak neki: a szilvási erdőgazdálkodásért. Az új állás új és másféle feladatokat hozott számára. Nagy gondossággal, előrelátással és szakmai tudással fogott az erdő gazdaságos, mindenki számára hasznos gondozásához és hasznosításához, a munkafolyamatok optimális kialakításához. Változtatott a szállítás módján, prémiumrendszert vezetett be a dolgozók között, s az erdő művelésének is a leghelyesebb módját próbálta meghatározni. Új lakóhelyükön újabb gyermekekkel bővült a család: 1928. október 8-án megszületett első fiúgyermekük, Béla, majd 1930-ban Laci és 1932-ben Erzsike. Közben a családi fészek is fokozatosan épült-szépült, korszerűsödött (pl. vízvezeték); gyakorta vendégeknek vagy rendezvényeknek is helyet adva (pl. Csittvári Konferencia, később oxfordi House-partyk). A vízvezeték megépítésével még egy kis medence építésére is lehetőség nyílt, ahol aztán fürdött gyerek és felnőtt egyaránt. 1930-ban egy pihenni vágyó kedves vendéggel, Ráczkevei Sándorral fogtak hozzá a Bükk domborműterképének elkészítéséhez. Hat dombormű darabjait készítették el, de végül csak hármat raktak össze teljesen. (5) 1933 tavaszán elhunyt Király Lajos édesapja. A fájdalmas veszteség elfogadásához vigaszt és erőt a hit és az ige adott neki. Ebben az évben nagy terv született meg fejében: a villanyvilágítás megteremtése a Szalajka-völgyi családi otthonban. Ehhez a víz energiáját felhasználva gravitációs vízellátó rendszert és áramtermelő Bánki turbinát tervezett és épített,(6) minek eredményeképpen 1934 októberében kigyúlt a fény lakásuk ebédlőjében. Később a környék lakásait is el tudták látni ingyen villamos energiával, így használva fel a vidék természeti adottságait a jobb életkörülmények megteremtéséhez. Mindeközben megszületett a család újabb tagja, Jucika (Ilona Judit).

A Király-család életében fontos szerepe volt a hitéletnek. Vendégeikkel gyakran beszélgettek a keresztyénség bonyolult kérdéseiről és jártak különböző rendezvényekre, ahol a vallás volt a fő téma. Az 1930-as években ők is bekapcsolódtak az akkor terjedő oxfordi csoportmozgalomba.(7) 1936-ban felesége, Lili részt vett az első magyarországi oxfordi találkozón Tihanyban, ez-

után megszületett a döntés: Szilváson is kellene hasonló alkalmakat rendezni! Az első House-party-t ősszel, a másodikat 1937 tavaszán rendezték meg Szilváson.(8) Ebben az évben veszítették el pár hónapos kisgyermeküket, Ferikét. A keresztyénség egységének gondolatából fakadt az az ötletük is, hogy a Fátyolvízesés fölötti területen közös katolikus/protestáns lelki üdülőt kellene létrehozni, de az ötlet és terv végül nem volt megvalósítható. 1938-ban került sor egy másik ötletének, a 'hordozható facsúsztatónak' a megvalósítására is. A csúsztató beváltotta a hozzá fűzött reményeket, hisz megkönnyítette a fakitermelés/szállítás nehéz munkáját. 1941-ben ezt az eszközt Király Lajos szabadalmaztatta. 1939-ben a nagycsalád egy újabb taggal, Péterrel bővült.

A népes családról való gondoskodás, a vendégjárás, a sok munka, utazás közben szinte észre sem vették, hogy Magyarország belesodródott a második világháborúba. A behívások miatt a fakitermelés is egyre nehezebben ment, sőt a Szilvásvárad Erdőgazdaságot még Hadi Előkészítő Üzemmé is minősítették. A háborús viszonyok mellett azért a családfő – régi vágyát teljesítve – egy tátrai túrára elvitte nagyobb fiait. A gyönyörű vidéket járva felelevenedtek ifjúkorának túrái, sziklamászásai és sok más régi-régi emléke. 1944-ben Szilvásváradon is megkezdődött a zsidók gettóba gyűjtése. Király Lajos azokra a munkákra osztotta be ezeket az embereket, amikre a háborús viszonyok közepette nem volt munkaerő. Később aztán elszállították őket, ill. helyettük rövid időre internáltakat telepítettek a kastélyba. Az internálótábor megszüntetése után katonai parancsra 500 román munkaszolgálatos férfit kellett elhelyezniük a Bükkben. Ezek az emberek szép lassan eltűnedeztek, a front pedig egyre közeledett. A kastélyban Wöhler német tábormok főhadiszállását rendezték be, ki a háború ellenére több ízben is elment vadászni az erdőbe (Király Lajossal), miközben a csapatok folyamatosan visszavonultak. A református iskolában állították fel a tábori elsősegélyhelyet, ahová magyar és német sebesülteket szállítottak, közülük bizony sokuk már nem élte túl a sebek okozta traumát, s nyughelyük a szilvási temető lett. A visszavonulás során egyszer egy német különítmény jelent meg, kinek az volt a feladata, hogy minden hidat, vasutat, drótkötélpályát, siklót, villanytelepet felrobbantson. A falusiak próbálták menteni ezeket az értékeket, de a mozdonyt, kocsikat, váltókat s a siklót mégis felrobbantották. A kastélyt, az új falusi hidat és villanytelepet kis kárral sikerült megmenteni. 1944. december 17-én román katonák és tisztek húzódtak be családi házukba (kb. 80-an). Miután ezt észrevették a németek, elkezdték lőni az épületet. Egymás után törtek be az ablakok, a bent lévők

az irodában és a bunkerben húzódtak meg állandó életveszélynek kitéve, de két napi gránáttűz után egy lövedék sem találta el házukat.

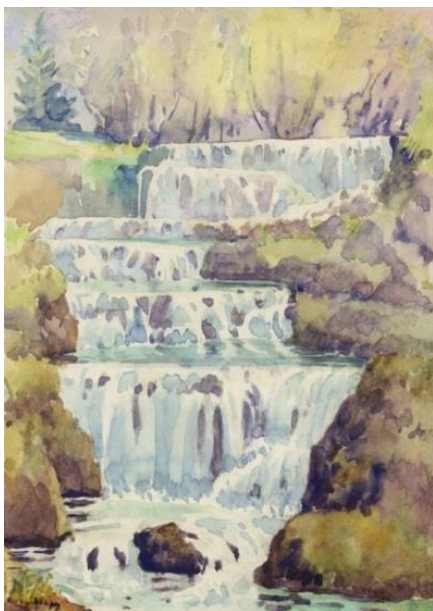
A háború befejezése után elkezdődött a károk felszámolása, az újjáépítés és a pártok megalakulása is. A szilvási Nemzeti Bizottságba Király Lajos pártonkívüliként került be. Nappal az üzem újraindításával foglalkozott, este pedig a Nemzeti Bizottság tárgyalásain vett részt. Közben több alkalommal is előadta az általa Organikus Százalékos Rendszernek nevezett elgondolását.(9) Király Lajost egész életében élénken foglalkoztatták a társadalmi és szociális kérdések. Hirdette, hogy *"csak az a társadalmi rendszer állhat meg az idők viharában, amely nem részérdekéért harcol, hanem mindenki javát akarja."*(10) Ezt ő a gyakorlatban úgy alkalmazta, hogy aszerint élt. 1945-ben megindult az államosítás. A földigénylések és juttatások körül sok vita támadt, a vádaskodásokat Király Lajos sem kerülhette el. A vádak, rágalmak, fenyegetések és viták kisebb-nagyobb fórumokon állandóan napirenden voltak. A sok gond, probléma mellett a nagycsalád mindennapi élete azért folytatódott tovább; sor került Arika és Titu esküvőjére. 1947-ben sikerült a háború okozta károkat is rendbe tenni, házukat kitatarozták, festették és mázolták. Az erdőművelés terén a régi államerdészlet nem tudta a felszaporodott erdőterületeket megfelelően kezelni, ezért központi felügyelőket vont be a munkába. Így lett Király Lajos az egri és miskolci erdőigazgatóságok felügyelője.

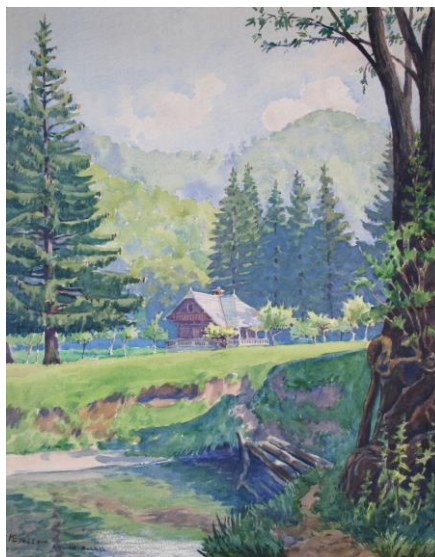
A Király-család 1948-ban (Tituval és 2 unokával)

Életében a munka és család mellett mindig fontos szerep jutott a protestáns lelki életnek, a keresztyénség nagy kérdéseit gyakran vitatták meg konferenciákon, összejöveteleken, ahol különböző rendű-rangú, vallású emberek gyűltek össze. Hosszú időn keresztül volt dédelgetett terve egy közös, katolikus-protestáns lelki üdülő létrehozása. Egymás után készültek a szebbnél szebb tervek, melyek a mai Gloriett-tisztáson (11) szeretnék volna elhelyezni ezt az üdülőt. *"A szellemi megalapozás tekintetében a legfőbb cél Krisztusban elmélyülni a Szentlélek által. A katolikus és protestáns külön elmélkedések mellett közös alkalmak is lettek volna egymás hitének tökéletesebb megismerése érdekében, és a szeretet közvetlen gyakorlására".*(12) Azonban az akkori viszonyok közepette e gondolat megvalósítása lehetetlen volt, ámbar ha visszapiillantunk a család addigi életére, nem túlzás azt állítani, hogy a 'lelki üdülő' igazából az otthonuk volt.

Király Endre akvarelljei

Fátyolvízesés

A Gloriett 1942-ben

Miskolcon

Ebben az időben került sor a Magyar Állami Erdőgazdaságok átszervezésére. Megszüntették a központi felügyelői intézményt, s Király Lajosnak Egerben és Miskolcon ajánlottak termelési osztályvezetői állást. A két lehetőség közül Miskolcot választotta. A költözködés sok előkészülettel, szervezéssel járt, de végül elfoglalták a Csengey Gusztáv utca 7. számú ház földszinti és emeleti helyiségeit. A miskolci erdőgazgatóságban sok terület hibás kezelésével, termelési küzdelmekkel kellett szembesülnie, mindamellett még fegyelmi eljárást is indítottak ellene. *"A baj ritkán jár magában"* – mondja a szólás. Így volt ez az ő esetében is! A sok nehézség mellett még a Csengey utcai lakást is elvették tőlük, mivel azt az utcájuk túloldalán lévő Államvédelmi Hatóság igényelte. Új lakást ismerőse, Szabady József révén talált, bár ez kisebb és szerényebb volt, mint az előző, s társbérlet lévén sem volt az együttélés legjobb megoldása. Ebben az időben egy barátjával, Lőrinczy Bélával igen fontos társadalmi munkába fogtak: kezdeményezték a Tokaj-hegyaljai szőlőterületek rekonstrukcióját. A szőlőkkel az volt a baj, hogy ezeket a területeket szakszerűtlenül kezelték és az értékes, magasan fekvő területek egyre inkább a talajerózió martalékává váltak. Kettőjüknek sok jó megoldás, tipp, távlati terv jutott eszébe, de a későbbi munkálatokból őket már kihagyták.

Hivatali munkája során – nagyrészt vallási meggyőződése miatt – egyre több politikai támadás érte, így a hosszú, munkás évek után elérkezett számára is a nyugdíjba vonulás ideje. Ez azonban távolról sem jelentette az alkotó munka végét, csak más jellegű feladatokat; ilyen volt az ország-fásítás, parktervezés, árvízvédelem, vízellátás, majd újra a Tokaj-hegyaljai rekonstrukció és a munkásakadémiák megszervezése. Az 1956-os Forradalomban és az azt követő nehéz időkben több miskolci helyszínen is volt fontos mérséklő, közvetítő szerepe. 1957 a társadalmi munkák beindulásának éve volt. Elkészült egy távlati terv Miskolc mezőgazdaságának fejlesztésére és a vasútvonalakat fenyegető eróziós károk elhárítására. A Hidrológiai Társaság keretében sokat dolgozott a víztározók fejlesztésén, újszerű megoldásokat javasolva (A Garadnapatok árvízi hozamának tározása a Forrásvölgyben, hegyben való tározás lehetőségeinek vizsgálata). A karsztvizetek útjának feltárása érdekében támogatta a barlangkutatókat. Fontos javaslatai voltak a szennyvízkérdés megoldására is.

Végül az életrajzi kötet utolsó mozzanata az 1959 őszén rendezett nagycsaládi összejövetel: a Zugligeti Familienfest,(13) ahol a népes család egy békés, szeretetteljes napot töltött együtt. A Király-szülők hét gyermeke közül Ilona sajnos nem lehetett ott, mivel ő 1956-ban, mint az Erdőmérnöki Főiskola hallgatója Kanadába távozott. Először csak 1965-ben látogathatott haza, ekkor készült az alábbi kép.

A szűk Király család a Zugligetben 1965-ben

Király Lajos az 'Élményeink' leírása után még több mint 10 évig élt. Erről a 10 évről már felesége számolt be saját Élményeiben, ezért ez az időszak itt már nem került feldolgozásra. 1970. május 21-én, életének 77. évében hunyt el, sírja a pestszentlőrinci temetőben van.

Halála után nem sokkal a Lillafüred feletti István-oldali zombolyt ill. barlangot róla nevezték el, mivel nagy szerepet játszott a miskolci barlangkutatók fellendítésében.(14) Később, 2010 októberében Miskolcon a Belvárosi Evangélikus gyülekezet vezetősége megemlékezést tartott, és a templom mellett emlékkövet állított fel dr. Weiszer Elek lelkésznek és Király Lajos felügyelőnek, akiket az 1960-as években meghurcolt az akkori politikai vezetés.

Az Emlékkő

2014 áprilisában – születésének 120 éves jubileuma alkalmából – az EGERERDŐ Zrt. a szilvászvárad Szalajka völgyben a Zilahy Aladár Erdészeti Múzeumban (a volt Király-házban) ünnepélyes keretek között avatta fel Király Lajos erdőmérnök emlékszobáját, és a ház bejárata melletti falra felszerelt emléktábláját is leleplezték.

Király Lajos emlékszobája

Emléktábla a Király-házon

Összefoglalás

Befejezésül az alábbiakban egy rövid összegzést olvashatnak munkáságának fő területeiről a róla megjelent írások alapján.

'Király Lajos élete Selmecebányán kezdődött, ahol a szülői ház és a hegyvidéki környezet egyaránt a természet és az emberek szeretetét oltotta beléje. Erdőmérnöki pályáját a Szilvászvárad Erdőgazdaságnál kezdte. Szívvel-lélelkel erdész volt. Vallotta, hogy a feladatokat az egyes szakágak közötti összhang és koordináció alapján kell megoldani. Felismerte, hogy a vízellátás és erdőgazdálkodás szoros összefüggésben van egymással. Bekapcsolódott a Magyar Hidrológiai Társaság Borsod Megyei Csoportjának munkájába, melynek elnöke is volt. Jelentős gondolata volt a vízellátási nehézségek leküzdésére a gravitációsan levezethető, kezelést nem igénylő, jó minőségű bükki karsztvizek hasznosítása. Nagy álma volt a Forrásvölgyi Vízterelő létrehozása. Területrendezési javaslattal segítette a Zsóry fürdő üdülőépítési programját. Nagy szeretettel foglalkozott a bükki és a Tokaj-hegyaljai táj fejlesztési problémáival. A Tokaj-hegyaljai szőlőrekonstrukció, a hegy- és dombvidék termőtalajpusztulása elleni védekezés az ő tevékenysége nyomán indult meg. Kimagasló eredményeket ért el a talajeróziós munkálatok terén is. A vezetése alatt működő munkabizottság számos nagy horderejű javaslatot dolgozott ki az eróziókárosodás mértékének megállapítására és a védekezés módjára. Szilvászvárad házukban gravitációs vízellátó rendszert és áramtermelő Bánki turbinát tervezett és épített. Ő hozta létre és alkalmazta a meredek hegyoldalon a "Királyféle hordozható csúsztatót", melyet később szabadalmaztatott is. Hat hónap alatt készítette el a Bükk-hegység dombormű térképét. Az ő javaslatára döntött úgy Pallavicini őrgróf, hogy a Bükk-fennsíkon lévő Őserdőt kivonja a terelésből, és a tudományos kutatás rendelkezésére bocsátja. Tagja és pártfogója is volt a barlangkutató társulatnak. Védte és szerette a természetet, s ezt a szeretetet gyermekeibe is átplántálta. Példás családapa és hithű evangélikus ember volt.'

Király Ilona (15) „*Fiamnak, régi családi albumot nézegetve*” című verse mindezeket szemléletesen felidézi számunkra:

"Ez volt a házunk, itt születtem.
A vakolat már megkopott.
De szebbet azóta se leltem,
Bent annyi szeretet lakott!

Fekvése szép, hát jött a vendég.
Hiába volt nagy a család,
Még néhány ember mindig elfért;
Megosztottuk a vacsorát.

Erdő, patak, hegyek körötte;
Látod, micsoda szép vidék?
Innen kaptam egész életre
A természet szeretetét."

Irodalom

Művei: beszéd, előadás, hozzászólás, írás

1. Király Lajos egyházfelügyelő megnyitó beszéde az 1952. január 27-i egyházközségi közgyűlésen = = Zsugyel János: Emléklapok az egyházüldözés éveiből (1945-1964). In: Miskolci Keresztény Szemle 2006. 3. sz. 38-39. o.
2. A Bükkhegység feltárási problémáiról. Előadás az Országos Erdészeti Egyesület miskolci csoportjánál 1955. július 25-én.
3. Fásítási terv kidolgozása = = A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége miskolci városrendezési komplex munkabizottságának összefoglaló jelentése, Miskolc 1956. augusztus / összeállította dr. Zsadányi Guidó. Miskolc, 1956. 7-8. o. [külső borítón: A szebb Miskolcért]
4. Vízeróziós károk kiküszöbölése Borsodban = = Borsodi Műszaki- és Ipargazdasági Élet 1956. 1. sz. 4-6. o.
5. Király Lajos felügyelő megnyitó beszéde az 1957. január 6-i egyházközségi közgyűlésen = = Zsugyel János: Emléklapok az egyházüldözés éveiből (1945-1964). In: Miskolci Keresztény Szemle 2006. 3. sz. 40-41. o.

6. Védősávok jelentősége Miskolcon. Hozzászólás az 1957. november 29-30-án megtartott anketon = = Miskolc városrendezési kérdései / szerk. ifj. Horváth Béla. Miskolc, MTESZ Miskolci Intézöbizottsága, 1958. 81-83. o.

7. Miskolc város fürdőinek fejlesztéséért dolgozó munkabizottság = = Borsodi Műszaki Élet 1959. 1. sz. 15-16. o. [MTESZ hírek- Egyesületi hírek] rovatban

8. A Szinva víztározója. Hozzászólás az 1959. április 23-25-én megtartott Miskolc városrendezési kérdései 2. rész c. anketon = = Miskolc közmű és energiaellátásai kérdései. Az 1959. április 23-án, 24-én és 25-én megtartott anket anyaga. Miskolc, MTESZ 1960. 30. o.

9. Borsod-Abaúj-Zemplén megye eróziós kárainak megszüntetése = = Borsodi Műszaki Élet 1960. 3.sz.17-21. o.

10. Beszámoló a Magyar Hidrológiai Társaság Borsodi Csoportjának munkájáról = = Hidrológiai Tájékoztató 1961. 1. sz. 23-24. o.

11. Védősávok, népek barátsága kertje. Hozzászólás az 1961-ben megtartott anketon = = Miskolc városrendezési kérdései 3. rész. Miskolc, MTESZ 1962-63. 88-90. o.

12. A forrásvölgyi tározó tó = = Borsodi Műszaki Élet 1963. 2. sz. 27-28. o.

13. A vesszősi fakitermelés tanulságai = = Borsodi Műszaki Élet 1965. 3. sz. 9-13. o.

14. Miskolc vízellátása = = Borsodi Műszaki és Ipargazdasági Élet 1966. 2. sz. 28-30. o.

15. A Magyar Hidrológiai Társaság Borsodi Csoportjának 15 éve = = Hidrológiai Tájékoztató 1967. 1. sz. 118-119. o. Társszerző: Gerhard Kálmán

16. Élmények 1. 2. 3. kötet. Internetes hozzáférés mindhárom kötethez:
<http://kiralylajos.kiralycsalad.hu/> (/dokumentumok/kiadványok)

1. köt. Az első 30 év, 1894-1924. Az 1. kötet módosított változatát ld. még:
<http://mek.oszk.hu/08800/08832>

2. köt. Gyümölcsstermő élet, 1924-1944

3. köt. Küzdelmes évek, 1944-1959

Róla szóló irodalom

1. Kövessy Gábor: Király Lajos = = Hidrológiai Tájékoztató 1971. 1. sz. 3. o.
2. Pojják Tibor: Király Lajos (1894-1970) = = Hidrológiai Közlöny 1971. 4. sz. 141-142. o.
3. Schönviszky László: Király Lajos 1894-1970. = = Karszt-és Barlangkutatósi Tájékoztató 1972. 2. sz.
4. Az MTESZ Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Szervezete tevékenysége 1949-1985. Szerk. Dr. Horváth Béla. Miskolc, 1987. 264. 266-272. o.
5. Hábel György: Király Lajos erdőmérnökre emlékezem = = Erdészeti Lapok 2004.9.sz. 288. o.
6. Dr. Szodfridt István: Hangyacsípés és tiszta légutak = = Erdészeti Lapok 2004. 12. sz.381. o.
7. Dobrossy István-Eszenyi Miklós-Zahuczky László: Miskolci életrajzi lexikon. Miskolc, 2008. 118-119. o.
8. Sándor Frigyes: Emlékkő megáldás Miskolcon (2010).
Internetes hozzáférés: <http://miskolc.lutheran.hu/> (/Letöltés/Beszámoló)
9. Wágner Tibor: A szilvásvárad Király család = = Erdészeti Lapok 2012. 3. sz. 89-92. o.
10. Pápai Gábor: Gyökerek és lombok. Erdészportrék 8. Budapest, Országos Erdészeti Egyesület, 2012. 10-141. o.
11. Király Péter-Szlabóczky Pál: Király Lajos tiszteleti tagunk emlékszoba avatása (Szilvásvárad, 2014. április 12.) = = Hidrológiai Tájékoztató 2014. 7-8. o.
12. Király Lajos (barcsfai) életútja = = Internetes hozzáférés:
<http://www.fsz.bme.hu/mtsz/mhk/csarnok/k/kiralylj.htm>
13. Király Lajos honlapja. Internetes hozzáférés:
<http://kiralylajos.kiralycsalad.hu/>

Jegyzetek

- (1) Birtokadománnyal nem járó nemesi levél. In: Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára. Bp. Akadémiai Kiadó, 1999. 73. o.
- (2) Keresztyén Ifjúsági Egyesület, a YMCA magyarországi szervezete. YMCA = Young Men's Christian Association
- (3) 1. kötet 101. o.
- (4) Selmecen csak 4 félévet zárt le, és az 5.-et elkezdte.
- (5) Egy példánya ma is látható a Király-házban lévő Erdészeti Múzeumban.
- (6) A rendszer megépítésében bátyja, Király Endre is sokat segített.
- (7) A mozgalom kis csoportokat alakítva akarta követőit a gyakorlati keresztyénségre elvezetni, s egyúttal a keresztyénség közéleti súlyát is visszaszerezni. Internet: Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszék. Teológiai szakkifejezések.
<http://teol.lutheran.hu/tanszek/rendszeres/eszkozok/szotar>
(o/oxfordizmus)
- (8) 1938-ban újabb House-party volt náluk.
- (9) Részletes kifejtését ld. 2. kötet 79-81. o.
- (10) 3. kötet 36. o.
- (11) A Gloriett egy fából készült vadászkastély volt, mely az idők során tönkrement, és 1944-ben lebontották.
- (12) 3. kötet 65. o.
- (13) Király Lajos felesége svájci származású volt, és ott édesanyja felmenői minden ötödik évben „Familienfest”-en (családi találkozón, ünnepen) gyűlnek össze. Ezen abban az időben még nem lehetett részt venni.
- (14) A Hidrológiai Társaság elnökeként.
- (15) Király Ilona ma a kanadai magyar irodalom elismert költőnője. A teljes vers megjelent *Király Ilona: Mesél a csönd. Versek* című kötetének 75. oldalán 11-13. versszak (Bp. 1994).

Tartalom

Előszó	5
Selmecebányán	6
Katonaság, hadifogság	7
Hazautazás, tanulmányok befejezése	9
Nagyvisnyón, Szilvásvárakon a Szalajka-völgyben	11
Miskolcon	16
Összefoglalás	19
Irodalom	20
Jegyzetek	23